

Oaths; there are two which are four

שבועות שנים שהן ארבע –

OVERVIEW

The תורה writes¹ או נפש כי תשבע לבטא בשפתיים להרע או להיטיב לכל אשר יבטא האדם בשבעה. If a person swears and he forgot his oath and transgressed it, he is חייב if the oath was regarding the future and it was either good or bad for the person, for the פסוק states להרע או להיטיב (which is future tense). For instance he swore 'I will eat' or 'I will not eat'; these two oaths are for the future and they are either good (אוכל) or bad (לא אוכל).

If he swore for the future but it was neither for good or bad (for instance, I will throw or I will not throw something) and he (mistakenly) transgressed his oath, all agree that he is חייב. We derive it from the ריבוי of בשבעה.

However if he swore for something that happened in the past, for instance אכלתי or לא אכלתי (זרקתי ולא זרקתי or לא אכלתי); according to ישמעאל he is not חייב a קרבן (if he swore falsely [by mistake]) since it is not for the future, while עקיבא maintains that the להרע או להיטיב includes the past just as it includes even if it is not ריבוי.

בריש שבועות (דף ג,א) מפרש שנים אוכל ולא אוכל –

In the beginning of מסכת שבועות the גמרא explains; 'Two; refers to the oaths of either I will eat, or I will not eat (and then he did not eat, or he ate; respectively) -

דכתיב בהדיא בקרא להרע או להיטיב דהיינו להבא –

As is written clearly in the פסוק, 'for bad (not to eat) or for good (to eat),' which indicates a future oath -

שהן ד' אכלתי ולא אכלתי דאתי מדרשא –

Which are extended to four; that is I ate (when he did not eat) or I did not eat (and he had already eaten). These oaths are derived from a דרשא. This concludes the interpretation of the משנה according to the גמרא.

תוספות responds to an anticipated question:

והא דלא מפרש שהן ד' אזורק ולא אזורק –

And the reason the גמרא did not interpret 'that they are four' is referring to the oaths of 'I will throw or I will not throw' –

¹ ויקרא ה,ד.

² A wealthy person brings a כשבה or שעירה for a חטאת; a poor person brings אחד לעולה ואחד מנחה לחטאת; an extremely poor person brings a לחטאת.

והוא אתיא כולה כרבי ישמעאל ולא הוה צריך לאוקומי בתרי תנאי³ –

And the advantage of interpreting the משנה in this fashion would be that the entire משנה would be according to ר"י and it would not be necessary to establish the משנה according to two תנאים; the answer is –

משום דמתניתין בפרק ג' (דף יט,ב) תנן בהדיא שהן ד' אכלתי ולא אכלתי –

Because the משנה in the third פרק (of שבועות), which explains the initial משנה, states clearly that the 'שהן ד' is אכלתי ולא אכלתי.

asks: תוספות

ואם תאמר אמאי לא קתני שתיים שהן שמונה⁴ –

And if you will say; why does not the משנה teach that by שבועות there are שתיים which are eight (and not merely four); the eight are –

[אוכל ולא אוכל⁵] אכלתי ולא אכלתי אזורק ולא אזורק זרקתי ולא זרקתי –

[I will eat, or I will not eat], I ate or I did not eat, I will throw or I will not throw, I threw or I did not throw.

answers: תוספות

ונראה דלכך פירש רש"י בריש שבועות⁶ שאינו שונה אלא דבר וחילופי⁷ –

And it seems that therefore רש"י explained in the beginning of שבועות that the משנה teaches only a שבועה and its opposite.

offers his own answer to the question: תוספות

ורבינו יצחק תירץ דלא נקט אלא אכלתי ולא אכלתי –

And the ר"י answered that he only mentions אכלתי ולא אכלתי –

משום דפליג רבי ישמעאל והוי רבותא טפי –

Because ר' ישמעאל argues (and maintains there is no חיוב קרבן by לשעבר) and so there is a greater novelty (that our משנה disagrees with ר"י and maintains there is a חיוב קרבן even by לשעבר –

³ The גמרא in שבועות ג,א states that the משנה there (on ב,א) cannot follow the view of ר"י (since the משנה is מחייב for העולם [besides העולם מקדש] and it cannot follow the view of ר"ע regarding טומאה (for the משנה is מחייב for טומאה)).

⁴ The משנה (of שבועות שתיים כו') is following the view of ר"ע (and not of ר"י as just mentioned). According to ר"ע there is a חיוב קרבן for eight שבועות and not merely for four. See 'Thinking it over' # 3.

⁵ This is the שתיים.

⁶ ב,א בד"ה שתיים (ובד"ה שהן).

⁷ The 'שתיים' in the משנה must refer to אוכל ולא אוכל for that is implied in the פסוק להרע או להטיב of פסוק which is either for good or bad and it also includes (on account of the רבוי) אזורק ולא אזורק. All the cases of להבא are considered שתיים since it is דבר וחילופי; I will do or I will not do. The same is true for the שעבר we count them all as two. According to פירש"י the משנה includes all the eight cases תוספות mentions.

אבל אזורק ולא אזורק דמודה רבי ישמעאל לא חש למיתני –

However regarding אזורק ולא אזורק where ר"י agrees that there is a חיוב קרבן the משנה was not concerned that it be mentioned (since ר"י agrees to this ruling).⁸

asks: תוספות

ואם תאמר⁹ וגבי שבת אמאי קתני שתים שהן ד' ו' ותו לא¹¹ ליתני נמי מושיט –

And if you will say; regarding שבת why does the משנה state 'ד' and no more (than 'ד'); the משנה should also teach regarding מושיט –

ומעביר¹² מרשות היחיד לרשות הרבים דרך רשות הרבים דחייב כדאמר לקמן (דף צו,ב) –

And carrying from a רה"י to a רה"י by way of a רה"ר for which he is חייב, as the גמרא states later, and the משנה should also mention –

וזורק מרשות היחיד לרשות הרבים ומרשות הרבים לרשות היחיד –

Throwing from a רה"י into a רה"ר and throwing from a רה"ר to a רה"י. Why did the משנה omit these תולדות?!

answers: תוספות

ויש לומר דלא קתני אלא הכנסה דדמיא להוצאה¹³ שהוא מרשות היחיד לרשות הרבים –

And one can say; that the משנה only mentions הכנסה which is similar to הוצאה which is from a רה"י to a רה"ר, this is in order –

לאפוקי מושיט ומעביר¹⁴ שהוא מרשות היחיד לרשות היחיד –

To exclude מושיט and מעביר which both are from a רה"י לרה"י by way of a רה"ר –

וזריקה נמי לא דמיא להוצאה שזה בהולכה ביד וזה בזריקה:

And זריקה is also not mentioned for it is not similar to הוצאה, for הוצאה is transporting by hand and זריקה is transporting by throwing.

SUMMARY

The שבועות by שהן ארבע is interpreted to mean either because this includes all the opposing cases (פרש"י) or because אכלתי וכו' is a חידוש.

⁸ Once we do not mention אזורק ולא אזורק there is no reason to mention זרקתי ולא זרקתי. (In fact if זרקתי ולא זרקתי would be mentioned and not אזורק ולא אזורק one may mistakenly assume that אזורק ולא אזורק is פטור.)

⁹ See 'Thinking it over' # 2.

¹⁰ See 'Thinking it over' # 3.

¹¹ This seems to be a question on the משנה in שבועות (not on the משנה here).

¹² The חת"ס amends this to read (ד"א ברה"ר) ומושיט מרה"י לרה"י דרך רה"ר and the same in answer, for there is no חיוב (at least certainly according to the חכמים דר"ע) for being דרך רה"ר unless one stops in the רה"ר.

¹³ The marginal gloss amends this to read דדמיא לגמרי להוצאה.

¹⁴ According to the חת"ס (cited in footnote # 10), this should read; (ד"א ברה"ר) ומעביר (it is excluded because it occurs only in a רה"י לרה"י).

THINKING IT OVER

1. What are the relative advantages of פרש"י and פר"י why the משנה in שבועות does not say 'שהן ח'¹⁵
2. Does the second question (that the משנה should include more than הכנסה)¹⁶ apply equally to the answers of פרש"י and פר"י for the previous question?¹⁷
3. Tosfos asks (first) that the משנה should state 'שבועות שתיים שהן ח'¹⁸ and (secondly) that the משנה by השבת should include וזורק, מעביר, מושיט, and it should be more than ארבע.¹⁹ Seemingly the משנה wishes to show that there are four separate הלכות (which are יציאות השבת, ידיעות הטומאה, שבועות, נגעים) which have a commonality that all of them can be constructed in a 'שתיים שהן ד' format. Why then should the משנה break up this symmetry?!

¹⁵ See תוספות הרא"ש ש.

¹⁶ See footnote # 9.

¹⁷ See שבת של מי בד"ה שוב.

¹⁸ See footnote # 4.

¹⁹ See footnote # 10.